

LAUSUNTO SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

KHAL § 111

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa. Tavoitteeksi asetettiin uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelmassa linjatulla tavalla siten, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alusta.

Selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista keväästä 2012 alkaen. Hän julkisti alustavat uudistuslinjauksensa helmikuussa 2013. Seuraavana vaiheena valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 kunnille kommentoitavaksi selvitysmiehen tarkennetut uudistusesitykset ja kriteerit kuntakohtaisine laskelmineen. Kunnilta pyydettiin kommentteja mm. laskentakriteerien määrästä ja sisällöstä, siirtymäkauden pituudesta ja ylipäätään järjestelmä uudistuksen tarpeesta.

Lempäälän kunta toimitti 17.1.2014 mennessä valtiovarainministeriölle kannanottonsa valtionosuusuudistuksen kommentointikierroksella. Kuntien kommentteja kertyi 219 kunnasta, eli runsas 2/3 kunnista vastasi kyselyyn.

Selvitysmies on valmistellut esityslistan lisämateriaalina olevan luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi. Lisäksi lisämateriaalina on jaettu kooste valtionosuusjärjestelmän kokonaisrakenteesta ja kriteereiden kustannusosuuksista.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteerien painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymätasauksen keston ja porrastukseen

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 4.4.2014 klo 16 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

Valtionosuusuudistuksen koelaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana. Viimeisimpien laskelmien mukaan Lempäälän kunta on menettämässä vuosittaista valtionosuutta 138 euroa asukasta kohden. Vähennys on vajaat 3,0 milj. €/vuosi ja se toteutettaisiin asteittain laissa määritettävän siirtymäajan kuluessa.

Valtionosuusuudistuksen keskeistä sisältöä ja vaikutuksia on esitelty myös kunnanvaltuustolle 26.3.2014.

Liite

Lempäälän kunnan lausuntoluonnos valtionosuusuudistuksesta on esityslistan liitteenä.

Ehdotus

KUNNANHALLITUS päättää antaa valtionosuusjärjestelmän uudistamista koskevasta selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi liitteen mukaisen lausunnon.

HALL 25.3.2014 / KA

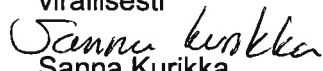
Päätös

KUNNANHALLITUS hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin, että pöytäkirja tarkastettiin otsikkoasian osalta kokouksessa.

HALL 31.03.2014 /TT/tt

Otteen oikeaksi todistaa Lempäälässä 3. päivänä huhtikuuta 2014,
virallisesti

Sanna Kurikka
johtoon sihtööri

LAUSUNTO SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

Lempäälän kunta on antanut tammikuussa 2014 selvitysmiehelle kommentit uudistuksen kriteereistä. Kommenteissaan Lempäälän kunta piti uudistusta tarpeellisena ja päälinjoiltaan oikeana, mutta kritisoi mm. työpaikkaomavaraisuuskriteerin käyttöönottoa sekä sairastavuuskriteerin tarvetekijöitä ja korotettua painoarvoa.

Lempäälän kunta ei hyväksy ehdotettua valtionosuusuudistusta nyt esitetystä muodosta, vaan esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Nykyinen valtionosuusjärjestelmä on erittäin monimutkainen eikä perustu tuoreisiin tietoihin. Selvitysmiehen luonnos on edistysaskel nykyiseen malliin, mutta edellyttää ehdottomasti jatkovalmistelua, jotta valtionosuusjärjestelmästä saadaan läpinäkyvä ja perusteiltaan kiistaton. Huomattavaa on myös, että luonnoksessa esitetty uusi valtionosuusjärjestelmä ja viimeisin sosiaali- ja terveystoimen rakenneuudistuksen linjaus järjestämis- ja rahoitusvastuineen eivät ole keskenään ristiriidattomat.

Kriteerit ja niiden painoarvot

Kunnan väkiluku ja ikärakenne ovat tällä hetkellä ehdottomasti yksiselitteisimmät ja oikeudenmukaisimmat valtionosuusjärjestelmän kriteerit. Luonnoksessa ehdotetut laskennallisten kustannusten ikäryhmähintojen muutokset ovat perusteltuja ja kuvaavat hyvin tutkimustietoonkin perustuvaa muuttovoittoisten kuntien kasvavaa palvelurasitusta peruspalvelujen käyttömenoissa ja investoinneissa.

Sairastavuuden painoarvoa valtionosuuskriteerinä ei tule kasvattaa ilman jatkovalmistelua. Luonnoksessa sairastavuuden painoarvoa on lisätty merkittävästi ja sairastavuuden määrittelyn kriteereinä on käytetty mm. kahtatoista erityiskorvattavaa diagnosoitua kansantautia. Sairastavuuskriteerien painoarvoa tulee kuitenkin kasvattaa valtionosuuksien määräytymistekijöinä vasta kun sairastavuus- ja tautiluokitustiedot ovat kuntakohtaisesti luotettavia, ajantasaisia sekä myös kuntien helposti saatavilla ja analysoitavissa. Lisäksi sairastavuuskriteereissä tulisi tällöin painottaa erityisesti niitä tarvetekijöitä, jotka korostuvat perusterveydenhuollossa ja avohoidossa. Mikäli sairastavuuskriteeriä käytetään, toisena lähtökohtana tulisi olla kannustavuus ja järjestelmän tulisi ohjata kuntia kehittämään asukkaidensa hyvinvointia.

Kunnittaista työpaikkaomavaraisuutta ei tule lisätä valtionosuusjärjestelmän lisäosaksi. Kuntalaiset käyttävät oman asuinkuntansa palveluja, vaikka heidän työssäkäyntinsä suuntautuisikin muualle. Lisäksi usein mm. kuntien yhteistoiminnalliset organisaatiot sekä valtionhallinnon toimipaikat sijoittuvat usein seutujen keskuskaupunkiin, vaikka asuminen ja sen myötä palvelutarpeet suuntautuvatkin kehyskuntiin. Kunnittaisen työpaikkaomavaraisuuden lisääminen valtionosuusjärjestelmän lisäosaksi ei myöskään ole hallitusohjelmassa tavoiteltuun kaupunkiseutujen yhteiseen elinkeinopolitiikkaan kannustava tekijä.

Selvitysmiehen luonnoksen jatkovalmistelussa tulee syventyä erityisesti siihen, että käytettävät kriteereillä voidaan tutkimuksellisesti varmentaa olevan yhteys kunnille aiheutuviin kustannuksiin.

Verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaus

Verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen sisällytetyt kunnan veropohjan lisäämiseen kannustavat uudistukset ovat ehdottoman kannatettavia. Tasaukseen ehdotetut muutokset johtanevat kuitenkin nykyistä suurempiin muutoksiin kuntien valtionosuuksissa ja tällöin ne tulee olla ennakoitavissa riittävän hyvissä ajoin kuntien taloussuunnitteluprosessissa.

Aikataulut

Kuntien taloussuunnittelutoimet suunnitelmakaudelle 2015-2017 käynnistyvät välittömästi valtion kehysriihipäätösten vaikutusten selvittyä. Myös kuntataloutta joudutaan sopeuttamaan merkittävästi ja sopeuttamislinjausten tulee perustua ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon kuntien tulopohjan kehityksestä. Kuntien taloussuunnittelun kannalta tavoitteena tulee olla, että kuntakohtaiset valtionosuustiedot ovat käytettävissä aina viimeistään edellisen vuoden kesäkuussa. Vuoden 2015 valtionosuustietojen osalta tämä ei todennäköisesti ole mahdollista valtionosuusjärjestelmän uudistuksesta annettavien lausuntojen käsittely, eduskunnan lakivalmistelu ja päätöksen jälkeinen laskentatyö huomioon ottaen. Näin ollen uusi valtionosuusjärjestelmä on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön vasta vuoden 2016 alusta lukien ja tarvittaessa vaikutusten siirtymäaika vastavasti lyhentäen.

LEMPÄÄLÄN KUNNANHALLITUS

Lempäälässä 4.4.2014

Kunnanjohtajan poissa ollessa

Kari Auvinen
talousjohtaja

Topi Tolvanen
yleishallinnon hallintopäällikkö

MUUTOKSENHAKUKIELTO
Oikaisuvaatimus/Kunnallisvalitus**Muutoksen
hakukielto ja
sen peruste**

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Muu peruste, mikä

Liitetään otteeseen / päätökseen